

Akutte smerter hos cancerpasienten

Tone Høivik
Anestesi- og Intensivavdelingen
Haukeland Universitetssykehus

- Tumorvekst eller metastasering
- Terapirelatert
- Prosedyrer
- Ikke relatert til kreftsykdom

kurative tiltak

smertelindrende tiltak

palliative tiltak

Nociceptiv smerte

Somatisk smerte:

- Hud, muskel og skjelett
- A-delta og C-fibre

- Lett å lokalisere
- Borende, murrende, skjærende

Nociceptiv smerte

Visceral smerte:

- Sympaticus-mediert
- Vanskelig å lokalisere
- Dyp, murrende, skjærende, trykkende, krampaktig, kolikk

Nevropatisk smerte

- skade av perifere eller sentrale deler av nervesystemet
- kontinuerlig eller intermitterende
- brennende, sviende og prikkende eller verkende og krampeliknende
- utstråling

Nevropatisk smerte

- sensitivitets forandringer:
Endret følsomhet for kulde, varme og nålestikk
- Berøring gir smerte: *allodyni*
ubehag: *dysestesi*
voldsom smerte: *hyperpati*
- uforutsigbar respons på opioider

- Vondt alle steder...
- Vet ikke helt...

60-årig kvinne, operert for ca.mammae -98
Skjelettmetastaser i sacrum -90
Hypertensjon

Oktober-02: patologisk femurfraktur, marnagles
Akutt nyresvikt. Legges på Intensiv

Durogesic 50microg/t, seponert før anestesi
Paracet 500mg x 4 po

Intense smerter fra rygg og venstre hofte:

- Morfin iv 6mg/t – 4mg/t (96mg/døgn)
- Paracet 500mg x 4 supp
- Afipran 10mg x 3 iv

Pneumoni
Dialyseres

Tungpust	-----	
	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	Verst tenkelig
Munntørrhet	-----	
Ingen	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	Verst tenkelig
Matlyst	-----	
Normal	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	Verst tenkelig
Angst /uro	-----	
	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	Verst tenkelig
Trist/deprimert	-----	
Ingen	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	Verst tenkelig
Alt tatt i betraktning, hvordan har du det i dag?		

Bra	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	Verst tenkelig
Utfylt av		

ESAS (Edmonton Symptom Assessment System),
revidert ved Seksjon lindrende behandling (TPAT)

Subcutan administrasjon

- Utilstrekkelig smertelindring ved perorale opioider
- Kvalme, oppkast, dysfagi
- Ustabilt analgetikabehov
- Blande flere medikamenter

Kompetansesenter i lindrende behandling
Helseregion vest

Hvordan har du det i dag?

Fødselsnr:

Navn:

Dato: Tidspunkt:

Smerte - i ro: Ingen 0 1 2 3 4 **5** 6 7 8 9 10 Verst tenkelig

Smerte - ved bevegelse: Ingen 0 1 2 3 4 5 6 **7** 8 9 10 Verst tenkelig

Stappet: 0 1 2 3 4 5 **6** 7 8 9 10 Verst tenkelig

Kvalme: Ingen 0 1 2 3 4 **5** 6 7 8 9 10 Verst tenkelig

Tungpust: 0 1 **2** 3 4 5 6 7 8 9 10 Verst tenkelig

Munntørhet: Ingen 0 1 2 3 **4** 5 6 7 8 9 10 Verst tenkelig

Matlyst: Normal 0 1 2 3 4 5 6 7 8 **9** 10 Verst tenkelig

Angst/uro: 0 1 2 3 4 5 6 7 **8** 9 10 Verst tenkelig

Trist/deprimert: Ingen 0 1 2 3 4 5 6 **7** 8 9 10 Verst tenkelig

Alt tatt i betraktning, hvordan har du det i dag?
Urfyllt av: Bra 0 1 2 3 4 **5** 6 7 8 9 10 Verst tenkelig

ESAS (Edmonton Symptom Assessment System),
evident ved Sjúkhus lindrende behandling (TPAT)

Utskrives til sengepost

- Morfin mikstur 20mg x 6-8
- Paracet 500mg x 4

Målet med smertebehandlingen

- Puste dypt
- Hoste
- Bevege seg i sengen
- Mobilisering, fysioterapi...

Subcutan behandling

- Startdose = $\frac{1}{3}$ av peroral døgndose
- Doseøkning/reduksjon: 15-30% av døgndosen
- Subcutan nål, butterfly, neoflon skiftes hver 2.-3.døgn

Andre alternativer

- Depotplaster
- Depottabletter
 - Dolcontin, Oksycontin, Ketodur
- Epidural analgesi

Gjennombruddssmerte

- Hurtigvirkende opioid peroralt
- 1/6 av per-oral døgndose
 - Morfin mikstur eller tabletter
 - Ketorax tabletter
 - Oksynorm tabletter eller oksykodon mikstur
 - Fentanyl (Actiq®) munnpensel
- Opioid subcutant (1/6 av døgndosen)

Ketamin

- NMDA-receptor antagonist
- lavdose (1mg/kg/døgn) på sc-pumpe
- kombineres med opioid
- effekt på nevropatisk smerte
- opioidsparende
- vevsirriterende

Nevropatisk smerte

- Gabapentin (Neurontin®)
 - antiepileptisk
 - utskilles uforandret gjennom nyrer
 - ukjent virkningsmekanisme
 - gradvis opptrapping

Nevropatisk smerte

- Amitryptilin (Sarotex®)
 - effekt på nevropatisk smerte
 - søvnregulerende
 - 10-30mg 1-2t før leggetid
- Karbamazepin (Tegretol®)
- Valproat (Orfiril®)

Kvalme

- Metoklopramid (Afipran®)
stimulerer ventrikkeltømming
- Ondansetron (Zofran®)
- Haloperidol (Haldol®)
- Cyclizine (Valoid®)
ved vagusstimulering eller økt intrakranielt trykk
- Skopolamin: antikolinergikum

